

Rohres, wo die Tröpfchen sich sammeln, gemessen und es stellten sich von den früheren etwas abweichende Resultate heraus. Doch ist es nicht leicht, diese Versuche zu deuten, da hierin wohl sicher infolge des Zerspritzens der Tröpfchen außer der Doppelschicht Flüssigkeit—Wand auch die Doppelschicht Flüssigkeit—Luft eine Rolle spielt. Diese Versuche gehören somit überhaupt in das Kapitel der kapillarelektischen Erscheinungen und reihen sich hier unmittelbar den Versuchen über Wasserfallelektrizität u. dergl. an.

Das gemeinsame Band aller dieser verschiedenartigen Erscheinungen [Elektromose, Kontakt- und Reibungselektroskopierung, kapillarelektische Phänomene] ist jedenfalls das Bestehen der Doppelschichten an den Grenzflächen sich berührender Medien, sowie die Bedeutung der Adsorptionsvorgänge für dieselben. Unter ihnen allen zeichnen sich doch noch die elektromotischen Erscheinungen durch den am wenigsten komplizierten und am ehesten theoretisch zugänglichen Mechanismus aus, und es ist wohl von hier aus Aufklärung für die anderen Gebiete zu erhoffen. Wie aus unserer Übersicht hervorgeht, fehlt es aber noch sehr an systematischem, genau definiertem Versuchsmaterial.

XVIII. UZUPEŁNIENIE BIBLIOGRAFICZNE.

Następujące prace i pisma M. Smoluchowskiego nie zostały objęte przez wydawnictwo niniejsze.

1. Etherion, a New Gas? — *Nature*, tom LIX. London 1899, pp. 223—224 (January 5, 1899).
2. Kongres międzynarodowy fizyków, odbyty w Paryżu od dn. 6—12 sierpnia 1900 r. — *Wiadomości Matematyczne*, tom V. Warszawa 1901, str. 80—89.
3. O zjawiskach aerodynamicznych i połączonych z nimi objawach cieplnych. — *Rozprawy Wydz. Mat. Przyrodniczego Akademii Umiejętności*, tom XLIII, A. Kraków 1903, str. 71—109. (Tekst polski rozprawy, pomieszczonej, w teście francuskim, w tomie I, str. 306—345).
4. Sprawozdania z prac polskich na polu fizyki za lata 1901 i 1902. — *Kosmos*, tom XXIX. Lwów 1904, str. 528—545.
5. Essai d'une théorie cinétique du mouvement Brownien et des milieux troubles. — *Bulletin Int. de l'Académie des Sciences de Cracovie, Classe d. Sc. Math. et Nat.*, année 1906, pp. 577—602. (Tekst francuski rozpraw, pomieszczonej, w tekstach polskim i niemieckim, w tomie I, str. 490—514 oraz 515—538).
6. Zarys najnowszych postępów fizyki. — *Muzeum*, tom XXIII. Lwów 1907, str. 43—60 i 144—165. W osobnej odbite, Lwów 1907, 8°, str. 39.
7. Uwagi o kilku zjawiskach drobinowych, związanych z przypadkowym odchyleniami od stanu najprawdopodobniejszego. — *Sprawozdanie X-go Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich*, Lwów 1908, str. 19.
8. Théorie cinétique de l'opalescence des gaz à l'état critique et de certains phénomènes corrélatifs. — *Bulletin Int. de l'Académie des Sciences de Cracovie, Classe d. Sc. Math. et Nat.*, année 1907, pp. 1057—1075. (Tekst francuski rozprawy, pomieszczonej, w tekstach polskim i niemieckim, w tomie I, str. 570—588 oraz 589—609).
9. Dr Władysław Natanson: *Odczyty i Szkice*. Warszawa 1908. Wende i Ska. — *Ateneum Polskie*, tom II. Lwów 1908, str. 134—136 (Sprawozdanie).
10. Stanisław Kępiński, wspomnienie pośmiertne. — *Ateneum Polskie*, tom II. Lwów 1908, str. 274—276.
11. Dwie książki z dziedziny „filozofii przyrody“. H. Poincaré, *Nauka i Hypoteza*, przekład M. H. Horwitza, pod redakcją L. Silbersteina. Warszawa 1908. H. Poincaré, *Wartość Nauki*, przekład L. Silbersteina. Warszawa 1908. — *Ateneum Polskie*, tom IV. Lwów 1908, str. 291—296 (Sprawozdanie).
12. Zur kinetischen Theorie der Transpiration und Diffusion verdünnter

Gase. — *Annalen der Physik*, Bd. XXXIII (vierte Folge). Leipzig 1910, pp. 1559—1570. (Tekst niemiecki rozprawy, pomieszczonej, w tekstach polskim i angielskim, w tomie II, str. 128—133 oraz 134—151).

13. Some Remarks on Conduction of Heat through Rarefied Gases. — *Philosophical Magazine and Journal of Science*, VI Series, Vol. XXI. London 1911, pp. 11—14 (Wyciąg z pracy, pomieszczonej w tomie II, str. 128—133 oraz 134—151).

14. Zur Theorie der Wärmeleitung in verdünnten Gasen und der dabei auftretenden Druckkräfte. — *Annalen der Physik*, Bd. XXXV (vierte Folge). Leipzig 1911, pp. 983—1004 (Przedruk rozprawy, pomieszczonej w tomie II, str. 155—176).

15. On Opalescence of Gases in the Critical State. — *Philosophical Magazine and Journal of Science*, VI Series, Vol. XXIII. London 1912, pp. 165—173 (Streszczenie rozprawy, pomieszczonej w tomie II, str. 215—225).

16. Experimentell nachweisbare, der üblichen Thermodynamik widersprechende Molekularphänomene. *Verhandlungen d. Versammlung deutscher Naturforscher und Ärzte*. Münster 1912; 2 (1) 83, 1913 (Streszczenie rozprawy, pomieszczonej w tomie II, str. 226—251).

17. Mihailecu (1926 m) i Farcau (1961 m) w zimie. — *Taternik*, organ Sekcji Turystycznej Towarzystwa Tatrzańskiego. Rok VII. Kraków 1913, str. 103—107.

18. Anzahl und Größe der Moleküle und Atome. — *Scientia*, Vol. XIII, Bologna 1913, pp. 27—44 (Tekst niemiecki pracy, pomieszczonej w tomie III, str. 45—59).

19. Über die zeitliche Veränderlichkeit der Gruppierung von Emulsionsteilchen und die Reversibilität der Diffusionserscheinungen. — *Physikalische Zeitschrift*, Jahrg. XVI. Leipzig 1915, pp. 321—327. (Streszczenie rozprawy, umieszczonej w tomie II, str. 399—421, 422—434 oraz 435—461).

20. Wycieczki górskie w Szkocji. — *Taternik*, organ Sekcji Turystycznej Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. Rok 1915—1921. Kraków 1921, str. 5—9.

21. Dział „Fizyka“ w wydaniu II-em „Poradnika dla Samouków“. — *Poradnik dla Samouków*, tom II. Warszawa 1917, str. 3—383 oraz 471—526. (Z pracy tej podano trzy fragmenty w tomie III: str. 153—204, 205—222 i 223—230).

22. O potrzebach naukowych w zakresie fizyki. — *Nauka Polska*, *Rocznik Kasy im. Dra J. Mianowskiego*, tom I. Warszawa 1918, str. 19—42. (Z pracy tej podano wyjątek w tomie III, str. 231—236).

ERRATA.

I. W tomie I-ym, str. 539, opuszczono pod tytułem: *Rozprawy Wydziału matematyczno-naturalnego Akad. Um. (A)*, tom 47, str. 1—16. 1907.

II. W tomie I-ym, str. 555, opuszczono pod tytułem: *Bulletin International de l'Acad. d. Sc. de Cracovie. Cl. d. Sc. M. et Nat.*, Janvier 1907, pp. 1—16.

SPIS RZECZY — TABLE DES MATIÈRES.

	Str
I. Lord Kelvin	1
II. Ewolucja teorii atomistycznej	16
III. Atomistyka współczesna	31
IV. Liczba i wielkość cząsteczek i atomów	45
V. Dzisiejszy stan teorii atomistycznej	60
VI. Uwagi o pojęciu przypadku w zjawiskach fizycznych	74
VII. Über den Begriff des Zufalls und den Ursprung der Wahrscheinlichkeitsgesetze in der Physik	87
VIII. Maurycy Rudzki jako geofizyk	111
IX. Znaczenie nauk ścisłych w wykształceniu ogólnem	124
X. Karl Olszewski; ein Gelehrtenleben	132
XI. Kobiety w naukach ścisłych	138
XII. Przedmiot, zadanie, metoda oraz podział fizyki	153
XIII. Kierunki i zagadnienia fizyki dzisiejszej	205
XIV. Zarys dziejów fizyki w Polsce	223
XV. Organizacja i działalność zakładów fizycznych	231
XVI. Kilka uwag o analogiach fizycznych, zwłaszcza w teoriach prądów elektrycznych, prądów cieplnych i zjawiska dyfuzji	237
XVII. Elektrische Endosmose und Strömungsströme	246
XVIII. Uzupełnienie bibliograficzne	347